

# ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 45/2019

## Hevosavusteisissa luontovoimapalveluissa on potentiaalia

Hiltunen Ida, Juntunen Katriina, Lehtosaari-Vähäkuopus Henna, Posio Katri, Romppainen Pekka, Sivula Iina, Oja Sanna, Virkkula Outi

25.6.2019 ::

Hevosien herkkyyttä ammattitaitoisesti hyödyntämällä voidaan tarjota voimaannuttavia ja virkistäviä Green Care -palveluita kaikenlaisille asiakkaille. Tällaisia hevosavusteisia luontovoimapalveluita tarjoavien palveluntuottajien kirjo on laaja. Yhteisenä tavoitteena on tarjota asiakkaille hyvinvointia tukevia palveluita eläinten kanssa. Toimijoiden näkemykset toiminnan tavoitteellisuudesta ja vastuullisuudesta vaihtelevat. Myös palvelun tunnettuudessa ja viestinnässä on haasteita, mikä saattaa heikentää uskottavuutta. Luontovoimapalveluissa on kuitenkin mahdollisuuksia maaseudun elinvoimaisuuden kehittämiseen.

### Luontovoimalla tuetaan ihmisten hyvinvointia

Green Care -toiminnalla pyritään parantamaan ihmisten hyvinvointia luonto- ja eläinavusteisesti. Siihen sisältyy kolme vahvaa peruselementtiä: luontoperustaisuus, kokemuksellisuus ja osallisuus <sup>[1]</sup>. Alan toimintakenttä on laaja, mutta se voidaan jakaa kahteen pääalueeseen: luontohoivaan ja luontovoimaan. Palveluita tarjotaan erilaisissa toimintaympäristöissä kuten metsässä, maatilalla tai puutarhassa. Lisäksi eläimiä voidaan käyttää mukana toiminnassa (kuva 1). <sup>[2]</sup>



KUVA 1. Hevosia hyödynnetään Green care -toiminnassa (kuva: Haaksiluoto Mari)

Green Care -alan tiedonvälittäjänä ja aktiivisena kehittäjänä toimii Green Care Finland ry. Sen tavoitteena on lisätä toiminnan näkyvyyttä sekä tarjota vertaistietoa ja yhteistyökumppaneita toimijoille. <sup>[3]</sup> Green Care -osaajaksi on mahdollista kouluttautua eri tavoin ja yrittäjät voivat anoa yhdistykseltä maksullisia Green Care -laatumerkkejä suoritettuaan vähintään viiden opintopisteen koulutuksen. <sup>[4]</sup>

Luontohoivana tarjottavat palvelut kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön alaisuuteen ja vaativat luontovoimapalveluista poiketen sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen. Luontovoiman avulla voidaan edistää terveyttä, henkistä hyvinvointia ja esimerkiksi sosiaalisia taitoja. <sup>[5]</sup> Tämä artikkeli on katsaus hevosavusteisen luontovoiman palveluntarjoajien tilanteeseen Suomessa.

## Toimijoiden ajatuksia kartoitettiin haastatteluiden avulla

Oulun ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen opiskelijat selvittivät keväällä 2019 hevosavusteisten palveluntuottajien ammatillista osaamista, tarpeita, työllistymistä ja toiminnan kannattavuutta. Selvitys tehtiin tutustumalla ensin Green Care Finland ry:n Internet-sivuston hevosavusteiseen luontovoiman palvelutarjontaan sekä toteuttamalla haastattelut palveluntarjoajille. Haastattelumenetelmänä oli puolistrukturoitu haastattelu <sup>[6]</sup> ja aineisto analysoitiin sisällönanalyysi -menetelmällä <sup>[7]</sup>. Haastatteluissa kartoitettiin muun muassa toimijoiden urapolkua sekä näkemyksiä alasta ja sen tulevaisuudesta.

Haastatteluihin valittiin Green Care Finland ry:n kotisivuilta yhteensä kaksitoista hevosavusteisia luontovoimapalveluita tarjoavaa toimijaa. Haastateltavat valittiin yksinkertaisella satunnaisotannalla. <sup>[8]</sup> Yksi haastattelu kesti keskimäärin tunnin. Joukossa oli vasta aloittaneita ja pitempään alalla toimineita yrittäjiä.

Hevosavusteisia luontovoimapalveluita ovat voimaannuttavien luonto- ja eläinhetkien ohessa esimerkiksi Easel-ohjaukset, Metsämieli-harjoitukset sekä HeLMi-hetket. Palveluita toteutetaan sekä yksilö- että ryhmätapaamisissa ja ne sopivat kaikille kohderyhmille. Suurin osa haastatelluista ilmoitti tarjoavansa hevosavusteisten luontovoimapalveluiden lisäksi sosiaalipedagogista hevostoimintaa, joka sisältyy luontohoivaan tai -voimaan palveluntarjoajan koulutuksesta riippuen. Sen avulla voidaan tukea sosiaalista kasvua ja hyvinvointia koulutetun ammattilaisen johdolla. <sup>[9]</sup>

## Luonto ja eläimet yhdistivät luontovoimapalveluiden tuottajia

Kaikilla haastatelluilla toimijoilla oli kokemus siitä, ettei Green Care -toiminta ole riittävän tunnettua eikä sitä nähdä vielä täysin vakavasti otettavana palvelumuotona. Green Care on käsitteenä epäselvä ja se ymmärretään eri tavoin.



Toi nimi on jotenkin harhaanjohtava. --- Se sekoittuu herkästi noihin lannoitteisiin ja muihin. Tunnettavuus on ongelma. Vaatisi jotain isoa valtakunnallista kampanjaa tai tapahtumaa, että tulisi laajasti näkyviin.

Toimijoiden yritystoiminnan perustana oli erilaisia pohjakoulutuksia ammattiopistosta yliopistotasolle saakka. Joukossa oli esimerkiksi opettajia, lähihoitajia, hevosenhoitajia ja sosionomeja. Yrittäjät olivat lisäksi suorittaneet Green Care -opintoja vaihtelevasti. Yhdellä toimijoista oli tehtynä 90 opintopisteen kokonaisuus, kun taas osa ei ollut käynyt Green Careen keskittyneitä opintoja lainkaan.



Tämähän on kasvava trendi, Green Care ja luonnon yhdistäminen.

Luonto näkyi vahvasti hevosavusteisia luontovoimapalveluita tarjoavia toimijoita yhdistävänä tekijänä haastatteluissa. Monenlaisista taustoista lähtöisin olevat toimijat kokivat luonnon merkityksen tärkeänä niin yksilötasolla kuin koko toiminnan kulmakivenä.

» Luontoyhteys, luonnon kunnioittaminen ja sen osana oleminen on tärkeää.

Eläinten hyvinvointi nousi haastatteluissa yhdeksi toimijoiden huolenaiheeksi puhuttaessa Green Care -toiminnan vastuullisuudesta ja ammattitaidosta. Useimmat toimijat ylistivät hevosen herkkyyttä ja kykyä aistia ihmisen tunnetiloja. Lisäksi hevosen koon kerrottiin herättävän ihmisissä kunnioitusta. Tärkeimpänä asiana yritystoiminnan kannalta nähtiin kuitenkin hevosen soveltuvuus valittuun tehtävään.

» Hevosen selässä kantamisen kyky merkitsee ja jäljittelee monelle mun asiakkaista sylissä pitämisen tunnetta.

Haastatellut kertoivat tarjoavansa eläinavusteisia luontovoimapalveluita vain sivutoimisesti tai osana muuta yritystoimintaa. Yksinomaan Green Care -palveluita tuottamalla on haastavaa saada liiketoimintaa kannattavaksi. Toisaalta osa haastatelluista yrittäjistä ei nähnyt tarvetta toimia päätoimisesti Green Care -palveluiden tuottajana.

» Aina lähtökohta on se, että omat voimavarat riittää.

Useat haastatellut mainitsivat toiminnan haasteena palveluiden hinnoittelun sekä markkinoinnin. Asiakkaat eivät välttämättä ole valmiita maksamaan ratsastustunteja korkeampaa hintaa hevosavusteisista luontovoimapalveluista. Lisäksi haastatteluista nousi esille, että julkisen puolen maksusitoumuksia tulee itse maksavia asiakkaita vähemmän. Palveluiden saaminen kaikkien niitä tarvitsevien ulottuville koettiin haastavana.

» Tunnettavuus ja hevosavusteisuus. Tunnettavuutta siihen, mitä hevosavusteisuus on ja mitä kaikkea sen avulla voi saavuttaa. Miten sen voisi tuonne maksaville tahoille saada markkinoitua ja miten asiakkaat saisi vähän helpotusta niihin kustannuksiin.

Toimijoilta kysyttiin heidän kiinnostustaan Green Care -laatumerkkeihin. Niiden korkea hinta suhteessa voimassaoloaikaan nähtiin kynnyskysymyksenä ja pitemmän aikavälin hyötyä kyseenalaistettiin. Lisäksi pohdittiin, tuovatko laatumerkit lisäarvoa yritykselle.

## Hevosavusteiseen luontovoimaan kaivataan selkeyttä

Green Care -käsitteen epäselvyys voi aiheuttaa vääriä mielikuvia toiminnasta ja palveluiden sisältö vaihtelee eri palveluntuottajien kesken. Esimerkiksi osan tarjoamaa sosiaalipedagogista hevostoimintaa viedään eteenpäin tavoitteellisena prosessina, kun taas toiset saattavat myydä samalla nimikkeellä hevosen hoitoa. Palvelun ostaja ei aina tiedä eri palveluiden välistä sisällöllistä eroa, ja voi päätyä perinteiselle ratsastustunnille ostaessaan luontovoimatunnin. Yksittäinen yritys saattaa antaa asiakkaalle ainoan mielikuvan Green Care -toiminnasta vaikuttaen koko alan imagoon.

» Pitäisi olla rajausta tässä kohtaa, kuka tarjoaa mitään palvelua. Monenlaista yrittäjää on. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta taistelee siitä imagosta, että se on vain harrastustoimintaa. Sitä ei mielletä esimerkiksi sosiaalitoimessa kuntouttavaksi toiminnaksi, vaan ajatellaan sen olevan heppakerhoilua.

Hevosavusteisten luontovoimapalveluiden yrittäjät hyötyisivät saadessaan koulutusta ohjaustaitojen kehittämiseen, markkinointiosaamisen vahvistamiseen ja oman toimintansa näköisten, myyvien tuotepakettien luomiseen. Palveluita tuottaessa päästään parhaaseen lopputulokseen, kun toimijalla on kokemuksen ja koulutuksen myötä saavutettu vankka ihmis- ja eläinosaaminen. Taito kohdata asiakkaat on hyvä lähtökohta onnistuneelle toiminnalle. Palvelutilanteessa tulisi aina pyrkiä palveluntarjoajan, asiakkaan ja hevosen välillä vallitsevaan luottamukseen.

Hevosen rooli yrityksen toiminnassa koetaan monin eri tavoin – osalle eläin on lähinnä keino tarjota palveluita toisten nähdessä sen arvokkaana työkaverina ja kumppanina (kuva 2). Perusedellytyksenä on, että omistaja tuntee eläimensä hyvin ja sen hyvinvoinnista huolehditaan.

» Jos eläimet ei voi hyvin, ei me voida niiden avulla hyvinvointia myöskään ihmisille tuottaa.



KUVA 2. Hevonen on arvokas työkaveri ja kumppani (kuva: Pixabay)

Luontovoimapalveluiden moninaisuutta voitaisiin selkeyttää toiminnan laadun mittaamisella. Yhdistyksen kotisivut eivät erityisesti korosta laatumerkin saaneita yrityksiä eivätkä kerro lukijalle kunkin jäsenyrityksen palveluiden tasosta ja toiminnan sisällöstä. Yhdistyksen jäseneksi pääsee pelkästään rekisteröitymällä ja maksamalla jäsenmaksun, minkä jälkeen toimija saa yrityksensä esille kotisivuille [101](#). Tämän vuoksi palveluntarjoajien kirjo näyttäytyy laajana. Laatumerkin saaneiden yritysten laittaminen selkeämmin omaksi ryhmäkseen sivustolle voisi helpottaa asiakkaan valintaa eri palveluntarjoajien välillä.

Toimivan yhteistyöverkoston ja uudenlaisen toimintamallin kehittäminen paikallisten sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kanssa olisi yksi mahdollisuus kehittää hevosavusteisia luontovoimapalveluita. Kuntien ja kaupunkien palveluohjauksen tulisi saada tietoa Green Caren palveluntuottajista, jotta asiakkaat ohjautuisivat paremmin luonto- ja eläinavusteisten palveluiden piiriin myös julkiselta sektorilta.

## Yhteistyössä on voimaa

Green Care -toimijoiden aktivoimiseksi, osaamisen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi sekä yhteistyön ja maaseudun kehittämiseksi olisi tarpeellista käynnistää useita kehittämishankkeita. Esimerkiksi tunnettuuden ja osin myös uskottavuuden lisäämiseksi olisi tärkeää löytää toimijoille yhteiset, selkeät pelisäännöt. Niiden luominen palvelisi kaikkia osapuolia (palveluntarjoaja, asiakas, yhteistyökumppani) selkeyttäen toimintaa. Green Care -alalla on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia, jonka valjastamiseksi tarvitaan aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden välillä.



Kaipaisin vahvistusta sille, että voitaisiin pitää maaseutu elinvoimaisena. Esimerkiksi viljelijät ja alkutuottajat hengissä, niin tämä (Green Care) on yks tapa tehdä. Tietoa ja koulutustakin lisää siitä. Ettei ihan kaikkea tuotais ulkomailta ja asuttais kaupungeissa. Tunnettavuutta myös.

### Lähteet

1. [Luonnonvarakeskus. 2018. LuontoHoivan ja LuontoVoiman palvelut – Suomalainen Green Care -tietosivu 1\\_2018. Hakupäivä 5.5.2019.](#)  
<http://www.gcfinland.fi/tiedostopankki/495...>
2. [MTT, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä & Helsingin yliopisto. 2013. Luonto hyvinvoinnin lähteenä – suomalainen Green Care. Hakupäivä 28.4.2019.](#)  
<http://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/greencare/voimaa...>
3. [Green Care Finland ry. 2019. Yhdistys. Hakupäivä 7.5.2019.](#)  
<http://www.gcfinland.fi/yhdistys/>
4. [Green Care Finland, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos & Luonnonvarakeskus. 2018. Green Care -laatumerkkiesite.](#)  
<http://www.gcfinland.fi/tiedostopankki/232...>
5. [Green Care Finland. 2019. Luuntohoiva & Luontovoima. Hakupäivä 28.4.2019.](#)  
<http://www.gcfinland.fi/green-care-/luuntohoiva---luontovoima/>
6. [Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampere. Hakupäivä 5.5.2019.](#)  
[https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6\\_3\\_3.html](https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html)
7. [KvantiMOTV. 2003. Otos ja otantamenetelmät. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampere. Hakupäivä 5.5.2019.](#)  
<https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/otos/otantamenetelmat.html>
8. [Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampere. Hakupäivä 5.5.2019.](#)  
[https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7\\_3\\_2.html](https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html)
9. [Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry. 2019. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta SPHT. Hakupäivä 28.4.2019.](#)  
<https://www.hevostoiminta.net/>
10. [Green Care Finland. 2019. Liity jäseneksi. Hakupäivä 28.4.2019.](#)  
<http://www.gcfinland.fi/yhdistys/liity-jaseneksi/>

### Metatiedot

**Nimeke:** Hevosavusteisissa luontovoimapalveluissa on potentiaalia

**Tekijä:** Hiltunen Ida; Juntunen Katriina; Lehtosaari-Vähäkuopus Henna; Posio Katri; Romppainen Pekka; Sivula Iina; Oja Sanna; Virkkula Outi

**Aihe, asiasanat:** green care, hevonen, hyvinvointipalvelut, luontopalvelut, yrittäjyys

**Tiivistelmä:** Hevosen herkkyyttä ammattitaitoisesti hyödyntämällä voidaan tarjota voimaannuttavia ja virkistäviä Green Care -palveluita kaikenlaisille asiakkaille. Hevosavusteisia luontovoimapalveluita tarjoavien palveluntuottajien kirjo on laaja. Luontovoimapalveluissa on kuitenkin mahdollisuuksia maaseudun elinvoimaisuuden kehittämiseen.

Oulun ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen opiskelijat selvittivät keväällä 2019 hevosavusteisten palveluntuottajien ammatillista osaamista, tarpeita, työllistymistä ja toiminnan kannattavuutta. Selvitys tehtiin tutustumalla Green Care Finland ry:n internet-sivuston hevosavusteiseen luontovoiman palvelutarjontaan sekä toteuttamalla haastattelut palveluntarjoajille. Haastattelumenetelmänä oli puolistrukturoitu haastattelu ja aineisto analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä.

Haastatteluissa kartoitettiin muun muassa toimijoiden urapolkua sekä näkemyksiä alasta ja sen tulevaisuudesta. Niihin valittiin yksinkertaisella satunnaisotannalla Green Care Finland ry:n kotisivuilta kaksitoista hevosavusteisia luontovoimapalveluita tarjoavaa toimijaa.

Haastatteluiden perusteella hevosavusteisten luontovoimapalveluiden yrittäjät hyötyivät saadessaan koulutusta ohjaustaitojen kehittämiseen, markkinointiosaamisen vahvistamiseen ja oman toimintansa näköisten tuotepakettien luomiseen. Toimivan yhteistyöverkoston ja uudenlaisen toimintamallin kehittäminen paikallisten sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kanssa olisi yksi mahdollisuus kehittää hevosavusteisia luontovoimapalveluita. Tunnettuuden ja osin myös uskottavuuden lisäämiseksi olisi tärkeää löytää toimijoille yhteiset, selkeät pelisäännöt. Green Care -alalla on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia.

**Julkaisija:** Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

**Aikamääre:** Julkaistu 2019-06-25

**Pysyvä osoite:** <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019053117882>

**Kieli:** suomi

**Suhde:** <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

**Oikeudet:** CC BY-NC-ND 4.0

### **Näin viittaat tähän julkaisuun**

Hiltunen, I., Juntunen, K., Lehtosaari-Vähäkuopus, H., Posio, K., Romppainen, P., Sivula, I., Oja, S. & Virkkula, O. 2019. Hevosavusteisissa luontovoimapalveluissa on potentiaalia. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 45. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019053117882>.